

Az asszonyok pacifizmusa.

Írta: Szegvári Sándorné.

Az emberélet a legnagyobb érték, a legnagyobb szentségünk.

Mindent helyre lehet hozni, mindenért lehet kárpótlást adni, csak az emberi életet nem lehet többé visszaadni, ha azt egyszer kioltottuk. Minden emberi egyéniséggé! egy világ megy tönkre, annak az egyéniségnek a világa, melyet megsemmisítettünk.

Az életet adó nő tehát legbensőbb ösztönénél fogva alkalmas volt a pacifista tanok befogadására,

Sőt egy nő lett a modern pacifizmus és a modern pacifista mozgalom megteremtője, diadalmasan megküzdve a százezer nehézséggel, melyet minden nő nagyobb szabású munkája elé gördítenek mind a mai napig.

Stuttner Bertát követi a jelenkor minden férfi? pacifistája, mind a mai napig,

A mindenféle képen szervezett nőmozgalom is egy séges volt abban az elhatározásban, hogy harcolni akar a háború intézménye ellen.

A politikai alapon szervezett nők nem bíztak abban, hogy a társadalmi mozgalommal ily nagy, a világ alapjait megváltoztató politikai célokat elérhessen érne. Ezért mi választójogunk segítségével egy észszerű és célravezető politikai pacifizmus katonáivá kívántunk és kívánunk lenni, hogy az egyetlen békés fegyverrel küzdhesünk a háborúk megszüntetéséhez multhatatlanul szükséges lefegyverzésért és a militarizmust helyettesítő nemzetközi szervezkedésért és jogintézményekért.

Utópiának, női érzégsnek nevezték a háború előtt az igen nagyon okosak a nőmozgalom felfogását.

A háború lefolyása igazolta a nők jóslatait; emberpusztításai, mindenféle szörnyű következményei, politikai fölöslegessége és anakronisztikus volta tekintetében. Mindemellert még ma is vannak férfiak, kik az ő állítólagos »reálpolitikájuk« magaslátáról fölényesen lemosolyognak bennünket és világnézetünket. Még a radikálisok között is akadnak ilyenek.

Jászi Oszkár például állhatatosan szembehelyezi űz ő »alkotó pacifizmusát« a nők »érzelmi pacifizmusával.« Mit is ért Jászi Oszkár »alkotó pacifizmus« alatt? Tíz hónappal ezelőtt körülbelül a következőkben láttuk az ő eszmélt: A háború a múltban magasabbrendű államintegrációknak volt véreskezü szülőmestere. A mostani háborúnak is ez a szerepe. A megszületendő ma» gasabbrendű, államegység — nézete szerint — Közép-Európa volna Naumann receptje szerint és ebben látta ő egyszersmint a »hádi célunkat.«

Azaz: a most háborúban egyesült központi hatalmak gazdasági véd- és dacsövetségét, militarista alapon, német hegemonia alatt, az angol uralom Nyugat-, Keleteurópa érdekszférája és ördögi politikájával szemben. Ha ez a »pacifista-alkotás« sikerül, kitért volna a békekötés után a legádázabb gazdasági háború, természetesen a fogyasztó bőrére, melyet a világ valaha látott és ezt mihamar követte volna a fegyveres mérkőzés a mainál sokkal nagyobb arányokban.

Tíz hónap óta azonban nagyot fordult a világ szekere Jászi Oszkár szemében, amit ma mond» egész másképp hangzik. Ma ő a háborúban a helyesen ítélő »Weltgerichtet« látja, mely eldöntötte — és az ő döntése ellen nincs fellebezés, — hogy Nyugat- és Közép-Európa összetartozik; a háború főokozójává, a Kelettel szemben.

És ilyen irányban jelzi a jövő fejlődését fényes katonai sikereink alapján.

Mi mindezekből csak azt látjuk, hogy Jászi Oszkár annak ellenére, hogy sokat foglalkozik pacifista eszmék hánytorgatásával, nem tudott eddig szabadulni attól a meggyőződéstől, mely talán kiirthatatlanul lakozik még sok mai ember, lelkében, hogy csak katonai alapon boldogulhatnak az államok és hogy a háborúknak igenis vannak jó következményeik és hogy igenis vannak észszerű »hadi célok.«

Mem veszi észre, ő és sok hasonlóan gondolkodó férfi, hogy nézeteik konzervatívabbak a háborús állam-miniszterek nézeteinél, hogy ők kancellárabbak akarnak lenni a kancellároknál is. Nem veszik észre, hogy a mi lemosolygott »utópiánk« világpolitikai aktualitássá fejlődött a legborzalmasabb világháború forgozate közepette.

Az entente vezető angol áliamférriai a háború kitörése óta véres komolysággal a pacifizmus eszméit hirdették. A pacifizmus érveivel nyerték meg honfitársaik szimpátiáját és a semleges közvéleményt Asquith és Sir Edward Grey. Öszinteségüket kétségbevonhatjuk, de hogy országaik és a semleges államok lelki diszpozícióját jól ismerték, azt bebizonyították.

Tény az, hogy ők nem féltették reputációjukat és »férfias réalpolitikájukat« pacifista nyilatkozatoktól, melyek hosszú sorából csak egyet akarok kiemelni.

Sir Edward Grey Londonban 1916 május 15-én a következőket mondta többek között egy újságíró tollába; »Mi Európa örök békéjét kivonjuk Ali azt hisszük, hogy más eszközökkel kell a népek vitás kérdéseit elintézni, mint háborúval. Mi hiszünk a nemzetközi konferenciák eredményességében.«

Míg a háborúra szító Lloyd George a militarizmus letöréséről, világcélokról, népek szabadságáról szónokok természetesen sokkal kevesebb szerencsével, mint letúnt elődjei. Nacionalista húrokat nem mer pengetni.

A jelzett fejlődésnek legkiemelkedőbb és legnagyobb reményeket keltő mozzanata azonban Bethmann-Hollweg 1916 november 9-én elmondott békebeszédje.

Nem szabad meglepedkeznünk arról, hogy Németország ma a világ legerősebb és leszervezettebb militarisztikus hatalma.

Tekintetbe kell vennünk azt a történeti lényt, hogy Hágában 1907-ben Németország képviselői valószínűleg Anglia iránti bizalmatlanságból, megghiúsították a fegyverkezésre vonatkozó tárgyalások lehetőségét.

Es ma a militarista Németország, a Kaiser kancellárja, fényes hadigyőzelmek közepette kijelenti a világnak, hogy meggyőződése szerint a háború után az emberiség tiltakozó felkiáltása fog elhangzani a háborúk ellen az emberiség nevében. Ünnepelesen kimondta, hogy Németország is szükségesnek tartja, hogy háború után nemzetközi egyezmények létesüljenek, hogy hasonló nagy katasztrófák többé ne ismétlődhessenek.

Ami azóta történt, a központi hatalmak békeajánlata, Wilson és a semlegesek jegyzékei és az entente válasza, nem jelent fejlődést az elért csúcspont után az állandó béke irányában. Sőt talán — lényegben — némi visszaesést észlelünk. De az igazság útban van és reményünk, hogy győzni fog.

Lehetséges azonban, hogy a férfiak, ha egyszer útban lesz a béke, meg fognak feledkezni, mire tanította őket a mai katasztrófa szörnyű szemléltető ok-

tatása. Hogy dicsőíteni fogják a hősokeket és elfetejteni a halottakat. Talán el fog halványodni a véres emlék, meg fognak feledkezni az összetört szívekről, a szenvedésekről, a nélkülözésekről. Meg fogják fizetni a nagy adókat és lelkükben újra csak felül fog kerekedni a virtus, a harcias katona.

Ezért kell, hogy elsősorban mi asszonyok legyünk résen. Mi, akik nem tartjuk szentimentalitásnak az emberszeretetet, mint ahogy azt még A. H. Fried, a híres pacifista is megteszi. (»Világ«, 1917 jan. 3.)

Mi hatalmas konzerváló és alkotó őserőt látunk a emberszeretemben.

És mi nem resteljük kimondani: a mi meggyőződésünk, hogy a makacs maradisággal, mely a mostani háborúhoz is vezetett, csak mélységes, szenvedélyes emberszeretet tud majd megküzdeni. Csak öneki fog sikerülni azoknak a kötelékeknek a megszövése, melyek egy nagy, békében dolgozó, küzdő és boldoguló családdá fogják egyesíteni a vajúdo emberiséget; csak ő lesz elég erős kiragadni fajunkat a Halál torkából.

Asszonyok, anyák, ki a frontra!